

شیوع اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پیام نور استان سمنان

نازیلا خطیب‌زنجانی^{۱*}، مزگان آگاه‌هریس^۲

دانشگاه پیام‌نور، گرمسار، ایران

The Prevalence of Internet Addiction among the Students of Payam Noor University, Semnan Province

Nazila KhatibZanjani^{1*}, Mojgan Agah Heris²

Payam Noor University, Garmsar, Iran

Abstract

Introduction: Internet addiction in the sense of problematic Internet or compulsive Internet use causes mental, social and occupational problems. Thus, surveying the prevalence of this disorder can promote preventive measures and appropriate solutions to its diffusion.

Materials and Methods: In this descriptive study, the statistical population consists of all Payam Noor University students in Semnan Province. Of this population (15000 students), 597 students, using Krejcie and Morgan sample determining table, were selected based on the stratified random sampling. The Young's questionnaire, Internet Addiction Test (IAT), which has been proved to be both reliable and valid, was administrated to collect the required data. Descriptive and inferential statistics (Pearson Correlation Coefficient and Chi-square Distribution) were used for data analysis, using SPSS V.19 software.

Results: The findings revealed that 23.8% of the students had moderate internet addiction and 1.8% had severe internet addiction. There was no difference between male and female students, regarding this addiction.

Conclusion: Internet addiction is prevalent among students and so there is a need for remedial and preventive interventions.

Keywords

Prevalence, Internet Addiction, Gender Identity, Age Factors, Semnan Payam Noor University

چکیده

مقدمه: اعتیاد به اینترنت به شکل سوء مدیریت در استفاده از اینترنت تعریف شده که به مشکلات روحی، اجتماعی و شغلی می‌انجامد. لذا بررسی شیوع این اختلال منجر به اقدامات پیشگیرانه و درمان مناسب برای جلوگیری از گسترش این مشکل می‌شود. این مطالعه با هدف شیوع اعتیاد به اینترنت در دانشگاه پیام نور استان سمنان سال ۱۳۹۲ انجام شده است.

مواد و روش‌ها: این مطالعه یک تحقیق توصیفی است. جامعه آماری آن کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور استان سمنان (حدود پانزده هزار نفر) است که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای از چند واحد دانشگاهی (گرمسار، ایوان کی، آرادان، دامغان، سمنان و شاهرود) انتخاب شده است. با استفاده از جدول مورگان حجم نمونه‌ها ۵۹۷ نفر محاسبه گردید. ابزار گردآوری داده‌ها جهت بررسی اعتیاد به اینترنت پرسشنامه اعتیاد به اینترنت Young است که روایی و پایایی آن مورد تأیید می‌باشد. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی به کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۱۹ استفاده شد.

نتایج: نتایج نشان می‌دهد که ۲۳/۸ درصد اعتیاد متوسط و ۱/۸ درصد اعتیاد شدید به اینترنت دارند. همچنین اختلاف آماری معناداری بین دانشجویان دختر و پسر از نظر اعتیاد به اینترنت مشاهده نشد.

نتیجه‌گیری: لذا با توجه به درصد شیوع اعتیاد و تمایل به اعتیاد بین دانشجویان (۲۵/۶٪)، به نظر می‌رسد که باید مداخلات پیشگیرانه و درمانی برای این اختلال در نظر گرفت.

واژگان کلیدی

شیوع، اعتیاد به اینترنت، شاخص جنسی، شاخص سنی، دانشگاه پیام‌نور سمنان

* نویسنده مسؤل: دکتری برنامه‌ریزی آموزش از دور، عضو هیئت علمی و استادیار دانشگاه پیام نور گرمسار. تمامی درخواست‌ها به نشانی "drkhatibzanjani@yahoo.com" ارسال شود.

^۱ دکتری روان‌شناسی سلامت، عضو هیئت علمی و استادیار دانشگاه پیام نور گرمسار.

این مقاله در تاریخ ۹۳/۱/۱۷ به دفتر مجله رسیده، در تاریخ ۹۳/۲/۱۷ اصلاح و در ۹۳/۲/۲۹ پذیرفته گردیده است.

مقدمه

امروزه اینترنت تأثیر انکارناپذیر خود را در جوامع به اثبات رسانده است. این رسانه ابعاد جدیدی در ارتباطات انسانی ایجاد کرده است. کارکردهای گوناگون و گسترده اینترنت باعث استفاده روزافزون افراد از این فناوری شده است. دسترسی آسان به این فناوری، اطلاع‌رسانی آن در زمینه‌های مختلف و قابلیت‌های چندرسانه‌ای موجب افزایش به‌کارگیری و جذابیت این رسانه در جهان و کشور ما ایران گردیده است. به گفته پژوهشگران بی‌تردید هر پیشرفت جدیدی در کنار مزایایی که دارد، مشکلاتی را نیز به همراه می‌آورد که اینترنت نیز از این قاعده بی‌نصیب نیست [۳-۱]. استفاده مداوم و طولانی‌مدت اینترنت، اختلالی به نام اعتیاد به اینترنت به‌وجود آورده است که در دهه اخیر توجه بسیاری از متخصصان و آسیب‌شناسان اجتماعی را به خود جلب کرده است. Lee و Chung معتقدند که افزایش تعداد کاربران اینترنت در جهان از عوامل مهم و موثر در اعتیاد به اینترنت است [۴]. Kim و همکاران نیز اذعان داشته‌اند که یکی از مهم‌ترین دلایل شیوع اعتیاد به اینترنت، افزایش تعداد کاربران اینترنت و سهولت دسترسی به آن است. نگاهی به آمار جهانی کاربران اینترنتی در طی سالیان اخیر نشان‌دهنده رشد روزافزون جمعیت استفاده‌کننده از اینترنت است [۵].

به گزارش Bultan News به نقل از بازار خبر، جمعیت فعلی دنیا رقمی بالغ بر ۷/۱ میلیارد نفر برآورد می‌شود که طبق آمار سازمان بین‌المللی ارتباطات (ITU: International Telecommunication Union) در حال حاضر ۳۹ درصد از آن‌ها به اینترنت دسترسی دارند. ۷۷ درصد آمار کاربران اینترنت در کشورهای پیشرفته حضور دارند. اروپا با ۷۵ درصد کاربران بیشترین تعداد را در اختیار دارد. طبیعی است کشورهایی که جمعیت بیشتری دارند، از شانس توزیع آمار بیشتری نیز برخوردارند. مثلاً چین به عنوان پرجمعیت‌ترین کشور دنیا دارای بیشترین تعداد کاربر می‌باشد، اما در حقیقت روش بهینه آمارگیری، روش درصد از کل جمعیت است. به نحوی که میزان کاربران اینترنت برحسب تعداد کل نفقات موجود در کشور برآورد می‌شود (جدول ۱).

جدول ۱: آخرین جمعیت حدودی کاربران اینترنت در سال ۲۰۰۰ و ۲۰۱۲ [۶]

منطقه	آخرین جمعیت حدودی	کاربران اینترنت در سال ۲۰۰۰	کاربران اینترنت در سال ۲۰۱۲
آسیا	۳,۹۲۲,۰۶۶,۹۸۷	۱۱۴,۳۰۴,۰۰۰	۱,۰۷۶,۶۸۱,۰۵۹
اروپا	۸۲۰,۹۱۸,۴۴۶	۱۰۵,۰۹۶,۰۹۳	۵۱۸,۵۱۲,۱۰۹
آمریکای شمالی	۳۴۸,۲۸۰,۱۵۴	۱۰۸,۰۹۶,۸۰۰	۲۷۳,۷۸۵,۴۱۳
آمریکای جنوبی	۵۹۳,۶۸۸,۶۳۸	۱۸,۰۶۸,۹۱۹	۲۵۴,۹۱۵,۷۵۴
آفریقا	۱,۰۷۳,۳۸۰,۹۲۵	۴,۵۱۴,۴۰۰	۱۶۷,۳۳۵,۶۷۶
خاورمیانه	۲۲۳,۶۰۸,۲۰۳	۳,۲۸۴,۸۰۰	۹۰,۰۰۰,۴۵۵
اقیانوسیه	۳۵,۹۰۳,۵۶۹	۷,۶۲۰,۴۸۰	۲۴,۲۸۷,۹۱۹
کل جهان	۷,۰۱۷,۸۴۶,۹۲۲	۳۶۰,۹۸۵,۴۹۲	۲,۴۰۵,۵۱۸,۳۷۶

آمار بالا تعداد کاربران اینترنت در جهان بر اساس اطلاعاتی که تا ماه ژوئن سال ۲۰۱۲ به‌دست آمده در وبسایت Internet World Stats منتشر شد. بر اساس آمار جدیدی که توسط این وبسایت منتشر شده، تعداد کل کاربران اینترنت در جهان از دو میلیارد و ۲۶۷ میلیون و ۳۳۳ هزار و ۷۴۲ کاربر در سال ۲۰۱۱، در حدود ۱۳۸ میلیون و ۲۸۴ هزار و ۶۳۴ نفر افزایش پیدا کرده است. در این میان قاره آسیا مانند همیشه بیشترین تعداد کاربران در جهان را به خود اختصاص داده و پس از آن به ترتیب قاره اروپا، آمریکای شمالی، آمریکای جنوبی، آفریقا، خاورمیانه و اقیانوسیه در رده‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

جدول ۲: پرمصرف‌ترین کشور در هر قاره بر اساس تعداد کل کاربران اینترنتی [۶]

منطقه	تعداد کل کاربران منطقه	کشور	تعداد کل کاربران کشور
آفریقا	۱۶۷,۳۳۵,۶۷۶	نیجریه	۴۸,۳۶۶,۱۷۹
آسیا	۱,۰۷۶,۶۸۱,۰۵۹	چین	۵۳۸,۰۰۰,۰۰۰
اروپا	۵۱۸,۵۱۲,۱۰۹	روسیه	۶۷,۹۸۲,۵۴۷
خاورمیانه	۹۰,۰۰۰,۴۵۵	ایران	۴۲,۰۰۰,۰۰۰
آمریکای شمالی و جنوبی	۵۲۸,۷۰۱,۱۵۸	ایالات متحده	۲۴۵,۲۰۳,۳۱۹
اقیانوسیه	۲۴,۲۸۷,۹۱۹	استرالیا	۱۹,۵۵۴,۸۳۲

برترین کشور در هر منطقه بر اساس تعداد کاربران اینترنت کشورهای نیجریه در آفریقا، چین در آسیا، روسیه در اروپا، ایران در خاورمیانه، ایالات متحده در آمریکای شمالی، برزیل در آمریکای لاتین و استرالیا در اقیانوسیه هستند [۶]. همان طور که در جدول ۲ دیده می‌شود، تعداد کاربران کشور ایران در خاورمیانه نسبت به آماری که تا پایان سال ۲۰۱۱ از تعداد کاربران آن منتشر شد، بازم افزایش یافته و موقعیت این کشور را در میان دیگر کشورهای خاورمیانه به عنوان پرکارترین کشور حفظ کرده است.

در آمار جدیدتری که بر اساس اعلام مرکز مدیریت توسعه ملی اینترنت ارائه شده، ضریب نفوذ مشترکان در سال ۱۳۸۷ حدود ۲۱/۸ درصد و ضریب نفوذ کاربران در پایان سال ۹۲، ۶۱/۰۶ درصد اعلام شده است. ضریب نفوذ اینترنت یعنی نسبت کاربران اینترنت به جمعیت کل کشور و در این محاسبه کاربر کسی فرض شده است که حداقل هفته‌ای ۲ ساعت از اینترنت استفاده کند (جدول ۳).

جدول ۳: ضریب نفوذ اینترنت از سال ۱۳۸۷ تا ۱۳۹۱ در ایران [۷]

سال	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	۱۳۹۱
ضریب نفوذ (درصد)	۲۱/۸٪	۲۶/۴۹٪	۳۲/۶۶٪	۴۳/۲۳٪	۶۱/۰۶٪

همچنین براساس آخرین آمار به‌دست آمده در مرکز MATMA، ۴۰ درصد کاربران اینترنت در ایران را نیز گروه سنی ۲۰ تا ۲۹ سال، ۳۰ درصد را گروه سنی ۳۰ تا ۴۴ سال، ۱۵ درصد کاربران را گروه سنی ۴۵ تا ۵۹ سال، ۱۰ درصد کاربران را گروه سنی ۱۰ تا ۱۹ سال، ۳ درصد را گروه سنی ۱ تا ۱۰ سال و ۲ درصد را گروه سنی بالای ۶۰ سال تشکیل می‌دهند.

جدول ۴: فراوانی کاربران اینترنت بر حسب گروه سنی [۷]

گروه سنی	درصد از کل
۱۰- سال	۳ درصد
۱۰-۱۹ سال	۱۰ درصد
۲۰-۲۹ سال	۴۰ درصد
۳۰-۴۴ سال	۳۰ درصد
۴۵-۵۹ سال	۱۵ درصد
بالای ۶۰ سال	۲ درصد

همانطور که جدول ۴ نشان می‌دهد درصد قابل توجهی از کاربران اینترنتی، جوانان هستند. در ارزیابی ITU یک نشانگر جدید به عنوان جمعیت جوان (کاربران بین ۱۵ تا ۲۴ سال) متصل به اینترنت کشورها مدنظر قرار گرفته است، زیرا براساس ارزیابی اتحادیه جهانی ارتباطات، توسعه‌یافتگی فناوری اطلاعات و ارتباطات (فاوا) در کشورها نسبت مستقیم با رشد کاربران جوان متصل به اینترنت دارد. به نحوی که در کشور کره‌جنوبی به عنوان کشور برتر این حوزه، ۹۹/۶ درصد جمعیت جوان این کشور کاربر اینترنت هستند و این درصد برای کشور ایران ۵۲ درصد محاسبه و اعلام شده است [۷]. جوانان به دلیل نیازهای آموزشی، اطلاعاتی، تفریحی و غیره، گرایش بیشتری به اینترنت دارند و از آنجا که وقت آزادتری برای به‌کارگیری اینترنت دارند، بیشتر در معرض پدیده "اعتیاد به اینترنت" قرار می‌گیرند [۸،۹]. اعتیاد به اینترنت نوعی اختلال کنترل تکانه است که به استفاده بیش از حد از اینترنت اطلاق می‌شود، به‌نحوی که سایر فعالیت‌های اجتماعی فرد را تحت تأثیر قرار داده و به افت عملکرد او در حوزه‌های مختلف شغلی، اجتماعی، تحصیلی، خانوادگی، اقتصادی و روان‌شناختی منجر می‌شود تا جایی که باعث نادیده انگاشتن روابط فرد با دنیای واقعی، دوستان و خانواده می‌شود [۱۰]. Young معتقد است اعتیاد به اینترنت مانند دیگر اعتیادهای رفتاری است و همانند اعتیاد به مواد مخدر یک وابستگی واقعی است [۱۱].

متخصصان انجمن روانپزشکی آمریکا اعلام کرده‌اند که به راحتی نمی‌توان به فردی برچسب اعتیاد به رایانه و اینترنت زد. به همین دلیل، این انجمن برای شناخت افرادی که به استفاده مفرط از رایانه و اینترنت معتادند، معیارهای هفتگانه‌ای را مشخص کرده

است که بر اساس آن، چنانچه بخواهیم فردی را معتاد به رایانه و اینترنت بنامیم باید حداقل ۳ مورد از علائم زیر در طول یک دوره ۱۲ ماهه در وی دیده شود.

۱. عدم تحمل نسبت به استفاده از رایانه و اینترنت: افزایش میزان استفاده از رایانه و اینترنت به منظور کسب رضایت قبلی،
۲. علائم ترک: احساس بی‌قراری، بد خلقی و عصبانیت در هنگام تلاش برای قطع یا کم کردن استفاده از رایانه و اینترنت،
۳. استفاده از رایانه و اینترنت بیشتر از آنچه برنامه‌ریزی شده است،
۴. دروغ گفتن به دوستان و اعضای خانواده در مورد زمان استفاده از رایانه و اینترنت،
۵. کاهش فعالیت‌های اجتماعی، شغلی و تفریحی به دلیل استفاده از رایانه و اینترنت،
۶. تداوم استفاده با وجود آگاهی از آثار منفی آن،
۷. نداشتن توانایی برای مهار خود در استفاده از اینترنت و رایانه [۱۲].

متخصصان معتقدند که مانند تمامی انواع دیگر اعتیادها، اعتیاد اینترنتی، نوعی اختلال و بی‌نظمی روانی اجتماعی با مشخصه‌هایی چون تحمل (نیاز به افزایش زمان لازم برای کسب مطلوبیت برابر با زمان‌های اولیه استفاده)، علایم کناره‌گیری (به ویژه اضطراب و بی‌حوصلگی)، اختلالات عاطفی (افسردگی، تندخویی و بدخلقی) و از هم گسیختگی روابط و مناسبات اجتماعی (کاهش و یا فقدان روابط اجتماعی به لحاظ کمی یا کیفی) است. علایم اعتیاد اینترنتی عبارت است از مشکلات فردی یا مشکلات در هنگام کار یا مطالعه، نادیده گرفتن مسؤلیت‌های مربوط به دوستان، خانواده، کار و یا مسؤلیت‌های فردی، بی‌حوصلگی پس از دست کشیدن از اینترنت، بدخلقی هنگام تلاش برای دست کشیدن از اینترنت، برخط (Online) ماندن بیش از زمان برنامه‌ریزی شده، دروغ گفتن یا مخفی نگهداشتن زمان واقعی کار با اینترنت از نظر دوستان یا خانواده، تغییر در سبک زندگی به منظور گذران وقت بیشتر با اینترنت، کاهش فعالیت فیزیکی، بی‌توجهی به سلامت شخصی و بی‌خوابی یا کم‌خوابی و یا تغییر در الگوی خواب به منظور گذران وقت در اینترنت. از طرفی افراد در صورت استفاده از اینترنت، نه تنها رفتارهایی متفاوت با الگوهای رایج در جامعه از خود نشان می‌دهند، بلکه نوع تفکرشان نیز با اکثر افراد جامعه، متفاوت می‌شود. این افراد اندیشه‌های وسواسی راجع به اینترنت دارند، کنترل چندان بر وسواس و انگیزه‌های اینترنتی ندارند و حتی فکر می‌کنند، اینترنت تنها دوست آن‌ها است. همچنین، این گونه افراد فکر می‌کنند که اینترنت تنها جایی است که آن‌ها احساس خوبی نسبت به خود و دیگران دارند [۱۳، ۱۴].

از آنجایی که اعتیاد به اینترنت، پدیده‌ای نوظهور است و حتی در جوامع غربی از قدمت آن چیزی نمی‌گذرد، بدیهی است که این تحقیق در قشر جوان کشور ما با توجه به اینکه جمعیت کشور ما جمعیت جوانی محسوب می‌شود و درصد قابل توجهی از کاربران اینترنتی را به خود اختصاص می‌دهد، ضرورت می‌یابد. از این رو بررسی شیوع اعتیاد به اینترنت جهت ارائه آمار صحیح در جمعیت جوانان و دانشجویان جهت پیشگیری آتی و اقدامات لازم برای درمان موارد موجود کمک قابل ملاحظه‌ای خواهد بود. این مطالعه با هدف بررسی شیوع اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پیام نور استان سمنان انجام گرفته است. با توجه به هدف اصلی پژوهش و مطالعه مبانی نظری و مطالعات انجام گرفته در این زمینه، می‌توان سؤالات زیر را مطرح نمود:

۱. شیوع اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پیام نور استان سمنان به چه میزان است؟
۲. آیا بین دو جنس دختر و پسر از نظر شیوع اعتیاد به اینترنت تفاوتی مشاهده می‌شود؟

مواد و روش‌ها

این مطالعه یک تحقیق توصیفی-کاربردی است. جامعه آماری آن را کلیه دانشجویان دانشگاه پیام نور استان سمنان (حدود پانزده هزار نفر) تشکیل می‌دادند (که از دانشگاه‌های پیام‌نور گرمسار، ایوان کی، آرادان، دامغان، سمنان و شاهرود بودند) و به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای با استفاده از جدول مورگان به تعداد ۵۹۷ نفر به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه‌ای شامل دو قسمت به شرح زیر می‌باشد:

الف) مشخصات دموگرافیک شامل سن، جنس و رشته تحصیلی.

ب) پرسشنامه اعتیاد به اینترنت Kimberly Young.

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت دارای بیست سؤال است که با مقیاس پنج قسمتی لیکرت، طیفی از پاسخ‌ها، از هیچ وقت=نمره یک تا همیشه=نمره پنج، امتیازبندی شده است. پس از جمع‌بندی نمره‌های پرسشنامه، نمره ۴۹-۲۰ کاربر معمولی، نمره ۷۹-۵۰ کاربر دارای اعتیاد متوسط یا در معرض اعتیاد به اینترنت و نمره ۱۰۰-۸۰ معتاد به اینترنت است. قابلیت اعتماد و اعتبار پرسشنامه اعتیاد به اینترنت از طریق داده‌های تجربی فراوانی مورد تأیید قرار گرفته است [۱۷-۱۵]. در ایران نیز روایی و پایایی این پرسشنامه توسط

علوی و همکاران در سال ۱۳۸۹ مورد تأیید قرار گرفته و نتایج زیر به دست آمده است: روایی پرسشنامه به روش روایی هم زمان برابر با (۰/۷۸، $r=0/81$)، روایی افتراقی (۰/۶۲، $r=0/62$) و سه نوع پایایی (۰/۷، $r=0/7$) و تنصیف (۰/۶۴، $r=0/64$) و بازآزمایی (۰/۴۷، $r=0/47$) به دست آمد. به علاوه، روایی صوری و محتوایی این پرسشنامه به تأیید ده تن از متخصصان فناوری و یادگیری الکترونیکی رسید [۱۸]. همچنین برای محاسبه میزان پایایی تحقیق از آلفای کرونباخ استفاده شده که مقدار آن ۰/۸۵ قابل تأیید می باشد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و آزمون خی دو) با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۱۹ استفاده گردید.

یافته‌ها

یافته‌ها نشان می‌دهد که در مجموع ۵۹۷ شرکت کننده در پژوهش (شامل ۱۶۷ نفر پسر و ۴۳۰ نفر دختر) حضور داشتند که دامنه سنی آن‌ها از ۱۹ تا ۴۲ سال بود (با میانگین سنی برابر با ۲۴/۵۴ و انحراف سنی برابر با ۴/۷۹ سال). جهت پاسخ به سؤال اول پژوهش، شیوع اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پیام نور استان سمنان به چه میزان است؟، جدول ۵ تنظیم گردیده است.

جدول ۵: وضعیت اعتیاد به اینترنت در میان دانشجویان به تفکیک جنس

جنسیت	وضعیت اعتیاد به اینترنت		
	افراد طبیعی (فاقد اعتیاد)	اعتیاد متوسط	اعتیاد شدید
دختر	تعداد	۳۲۷	۹۶
	درصد با توجه به جنسیت	٪۷۶	٪۲۲/۳
	درصد از کل	٪۵۸/۸	٪۱۶/۱
پسر	تعداد	۱۱۷	۴۶
	درصد با توجه به جنسیت	٪۷۰/۱	٪۲۷/۵
	درصد از کل	٪۱۹/۶	٪۷/۷
مجموع کل	تعداد	۴۴۴	۱۴۲
	درصد با توجه به جنسیت	٪۷۴/۴	٪۲۳/۸
	درصد از کل	٪۷۴/۴	٪۲۳/۸

جدول ۵ نشان می‌دهد که از بین ۵۹۷ نفر شرکت کننده، ۴۴۴ نفر (برابر با ٪۷۴/۴) کاربر معمولی اینترنت، ۱۴۲ نفر (برابر با ٪۲۳/۸) با اعتیاد متوسط و ۱۱ نفر (برابر با ٪۱/۸) دارای اعتیاد شدید به اینترنت بودند که این ارقام با توجه به جنسیت نیز ارائه شده‌اند. به گونه‌ای که در میان پسران ۷۰/۱٪ کاربر معمولی، ۲۷/۵٪ با اعتیاد متوسط و ۲/۴٪ اعتیاد شدید به اینترنت بودند. در میان دختران نیز ۷۶٪ کاربر معمولی، ۲۲/۳٪ با اعتیاد متوسط و ۱/۶٪ مبتلا به اعتیاد شدید به اینترنت بودند. با اینکه درصد اعتیاد شدید به اینترنت و اعتیاد متوسط به اینترنت در دو جنس متفاوت است، اما نتایج آزمون خی دو و محاسبه ضرایب اتا با درجه آزادی ۲، حاکی از عدم معناداری تفاوت درصدهای فوق در میان دو جنس است ($P < 0/05$). در بررسی رابطه بین سن و اعتیاد به اینترنت نتایج آزمون خی دو حاکی از عدم معناداری ارتباط میان سن شرکت کنندگان در پژوهش با نمرات اعتیاد به اینترنت است ($P > 0/05$).

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌ها نشان می‌دهد که در این تحقیق ۲۵/۶ درصد افراد مبتلا به اعتیاد متوسط و شدید هستند که آمار قابل ملاحظه‌ای است. به نظر می‌رسد تفاوت آماری بین درصد اعتیاد شدید استان سمنان (۱/۸ درصد) با دیگر استان‌ها، مثل استان تهران که در سال ۱۳۹۱ حدود ۸/۹ درصد تخمین زده شده، ناشی از امکانات دسترسی افراد و تفاوت بین مهارت‌ها و دانش افراد در دسترسی به اینترنت باشد [۱۸]. هر چند استان سمنان طبق آمارها از نظر ضریب نفوذ پنجمین استان کشور است ولی همین تفاوت بین اولین و پنجمین استان نیز می‌تواند دلیل تفاوت بین میزان دسترسی، امکانات دسترسی و موانع استفاده از اینترنت، تفاوت فرهنگی و موارد دیگری باشد.

در پژوهش حاضر از بین ۵۹۷ نفر دانشجوی، ۴۴۴ نفر (برابر با ۷۴/۴٪) کاربر معمولی اینترنت، ۱۴۲ نفر (برابر با ۲۳/۸٪) با اعتیاد متوسط و ۱۱ نفر (برابر با ۱/۸٪) دارای اعتیاد شدید به اینترنت بودند. این یافته‌ها با نتایج تحقیقات Zboralski, Sato و همکاران، Ko, Pies و همکاران، Koc، محمدیگی و همکاران، کرمشایی و همکاران، حسن‌زاده و همکاران همخوانی دارد [۲۴-۱۷، ۱۶]. اعتیاد به اینترنت امروزه به عنوان یک اختلال جدید شناسایی شده و از آنجا که اینترنت مهم‌ترین و جدیدترین فناوری بشری محسوب می‌شود، با توجه به استقبال گسترده آن خصوصاً از طرف نسل جوان قابل تفکر و تأمل می‌باشد. Janocha و همکاران اذعان داشته‌اند که بیشترین افراد در معرض آسیب‌های اینترنتی، دانشجویان و جوانان هستند که باید مورد توجه و درمان قرار بگیرند [۱].

نتایج بعدی نشان داد که بین پسران ۷۰/۱٪ کاربر معمولی، ۲۷/۵٪ با اعتیاد متوسط و ۲/۴٪ اعتیاد شدید به اینترنت بودند و در میان دختران نیز ۷۶٪ کاربر معمولی، ۲۲/۳٪ با اعتیاد متوسط و ۱/۶٪ مبتلا به اعتیاد شدید به اینترنت بودند و از نظر آماری اختلاف معناداری بین دو جنس از نظر اعتیاد به اینترنت مشاهده نشد. این نتیجه با نتایج تحقیق قهرمانی و همکاران [۲۵] همخوانی دارد، ولی با نتایج دیگر تحقیقات Zboralski, Sato و همکاران، Ko و همکاران، Koc و حسن‌زاده و همکاران مطابقت ندارد. در تحقیقات اشاره شده و بسیاری از تحقیقات بین دو جنس دختر و پسر از نظر اعتیاد به اینترنت تفاوت آماری معناداری مشاهده شده که برخی به بالاتر بودن آمار اعتیاد دختران نسبت به پسران اشاره کرده و برخی به موارد عکس تاکید داشته‌اند. مثلاً در پژوهشی که در کشور با هدف بررسی میزان اعتیاد به اینترنت در بین ۱۵۰۰ دانشجوی دختر و پسر شش دانشگاه دولتی شهر تهران در سال ۱۳۹۱ شامل دانشگاه‌های تهران، علامه، امیرکبیر، شریف، علم و صنعت و الزهرا انجام گرفته، نتایج نشان داده که ۸/۹ درصد دانشجویان به اینترنت اعتیاد شدید داشتند که ۹/۵ درصد دختر و ۸/۳ درصد پسر بوده اند [۲۶].

همچنین نتایج این تحقیق نشان داد که بین سن افراد و اعتیاد به اینترنت در هر دو جنس رابطه معناداری وجود ندارد. هرچند پیش‌بینی می‌شد که به دلیل گستردگی دامنه سنی در دانشگاه پیام نور بر خلاف دیگر دانشگاه‌ها، با افزایش سن و کسب تجربه بیشتر و درگیری به واسطه کار و زندگی میزان اعتیاد به اینترنت کاهش داشته باشد، ولی در این پژوهش برخلاف پژوهش Sato و Pies نتیجه مشابهی به دست نیامد. در مبحث ملاحظات اخلاقی، هماهنگی با محیط‌های پژوهشی، محرمانه بودن اطلاعات و همچنین آگاهی به دانشجویان جهت مشارکت اختیاری در مطالعه، مدنظر قرار گرفت.

در نهایت می‌توان گفت که با توجه به تحقیقات به عمل آمده در دیگر کشورها و در کشور ما ایران و نتایج این تحقیق، اعتیاد به اینترنت در قشر دانشجویان رو به افزایش است [۲۷، ۲۸]. با توجه به عواقب اعتیاد به اینترنت بر سلامت فردی، اجتماعی، ارتباطی، خانوادگی و اقتصادی افراد باید توجه جدی‌تری به این اختلال داشت. باید جوانان را ضمن آشنا کردن با آسیب‌های اینترنتی و عوارض سوء آن، به کاربرد هر چه بیشتر و مفید از اینترنت تشویق نمود. برای افراد مبتلا به اعتیاد شدید به اینترنت باید راهبردهای درمانی ویژه‌ای تدارک دید و آن‌ها را به ترک اعتیاد و استفاده صحیح هدایت نمود. پیشگیری از ابتلای افرادی که به طور طبیعی از اینترنت استفاده می‌کنند، از الویت‌هاست و باید افراد غیرمبتلا را با نحوه صحیح استفاده، عوارض و علائم سوء مصرف بیشتر آشنا نمود. پیشنهاد می‌شود که تحقیقات بیشتری درباره علل گرایش به اعتیاد و عوارض جسمی، روانی و اجتماعی آن صورت گیرد. بررسی بیشتر شیوع اعتیاد به اینترنت در دیگر سنین و اقشار جامعه ضروری به نظر می‌رسد. آشنایی والدین با علائم و عوارض اعتیاد به اینترنت در تشخیص افراد مبتلا و درمان آن‌ها کمک‌کننده است. ضمناً پیشنهاد می‌شود تحقیقات مشابهی در دیگر استان‌ها در دانشجویان حتی دانش‌آموزان صورت گیرد، زیرا سن اولین مصرف اینترنت در طی سالیان اخیر به شدت پایین آمده است و ضروری به نظر می‌رسد که اقدامات پیش‌گیرانه با توجه به آمار دقیق استفاده‌کنندگان از اینترنت مورد توجه متخصصان و مسؤولین قرار گیرد.

References:

1. Janocha A, Ludmila G, Klimatskaya B. Internet Addiction Disorder in Pupils and Students of Krasnoyarsk (Russia) and Wroclaw (Poland). Hygeia Public Health. 2011;46(4):448-451.
2. Stefanescu C, Chele G, Christina V, Ilinca M. The Relationship between Development Identity and Internet Addiction: Study. European Psychiatry. 2007;22(1):348.
3. Yellowlees PM, Marks S. Problematic Internet Use or Internet Addiction?. Computers in Human Behavior. 2007;23(3):1447-1453.
4. Li SM, Chung TM. Internet Function and Internet Addictive Behavior. Computers in Human Behavior. 2006;22(6):1067-1071.

5. Kim K, Kim JU, Nie NH. Internet Addiction in Korean Adolescents and its Relation to Depression and Suicidal Ideation: A Questionnaire Survey. *International Journal of Nursing Studies*. 2006;43(2):185-192.
6. Tebyan Communications. Recent Statistics in 2012 the Number of Internet Users [Internet]. 2013 [cited 2013 July 21; updated 2014 Feb 23]. Available from: <http://ertebatat.tebyan.net>
7. MATMA group. Formula Brief Penetration of Internet Users [Internet]. 2014 [cited 2014 Mar 10; updated 2014 April 10]. Available from: <http://www.iriu.ir/matma/>
8. Ying-Fang Chen MA, Samuel S, Peng P. University Students' Internet Use and its Relationship with Academic Performance, Interpersonal Relationships, Psychosocial Adjustment and Self-Evaluation. *Cyber Psychology & Behavior*. 2008;11(4):40-51.
9. Campbell AJ, Cumming SR, Hughes I. Internet Use by the Socially Fearful: Addiction or Therapy?. *Cyber Psychology & Behavior*. 2006;9(3):69-81.
10. Block JJ. Issues for DSM-V: Internet Addiction. *Am J Psychiatry*. 2008;16(5):306-307.
11. Young KS. Internet Addiction: The Emergence of a New Clinical Disorder. *Cyber Psychology & Behavior*. 1998;18(1):237-244.
12. Stavropoulos V, Alexandraki K, Motti-Stefanidi F. Recognizing Internet Addiction: Prevalence and Relationship to Academic Achievement in Adolescents Enrolled in Urban and Rural Greek High Schools. *Journal of Adolescence*. 2013;36(3):565-576.
13. Yen JY, Ko CH, Yen CF, Chen CS, Chen CC. The Association between Harmful Alcohol Use and Internet Addiction among College Students. *Psychiatry ClinNeurosci*. 2009;63(2):218-224.
14. Ko CH, Yen JY, Yen CF. The Association between Aggressive Behaviors and Internet Addiction and Online Activities in Adolescent. *J Adolesc Health*. 2009;44(6):598-605.
15. Yong KS. *Clinical Assessment of Internet Addicted Clients*. Hoboken, NJ: John Wiley; 2012. P. 19-34.
16. Mohammad Beigi A, Ghazavi A, Mohammad Salehi N, Ghamari F, Saeedi A. Effect of Internet Addiction on Educational Status of Arak University of Medical Sciences Students Spring 2009. *Rahavard Danesh*. 2010;12(4):95-102. [In Persian]
17. Hassanzadeh R, Beydokhti A, Daneshzadeh F. The Prevalence of Internet Addiction among University Students: A General or Specific Problem?. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*. 2012;2(5):5264-5271.
18. Salman Alavi S, Jannatifard F, Eslami M, Rezapour H. Survey on Validity and Reliability of Diagnostic Questionnaire of Internet Addiction Disorder in Student Users. *Zahedan J Res Med Sci (ZIRMS)*. 2011;13(7):34-38.
19. Sato T. Internet Addiction among Students: Prevalence and Psychological Problems in Japan. *JMAJ*. 2006;49(7):279-283.
20. Zboralski K, Orzechowska A, Talarowska M, Darnos A. The Prevalence of Computer and Internet Addiction among Pupils. *Postepy Hig Med Dosw*. 2009. 63: 8-12. PMID: 19252459.
21. Pies, R. Should DSM-V Designate Internet Addiction a Mental Disorder? *Psychiatry*. 2009;6(2):31-37.
22. Ko CH-H, Yen J Y, Liu Sh, Huang Ch. Internet Addiction and Online Disorders. *Journal of Adolescent Health*. 2009;46(1):600.
23. Koc M. Internet Addiction and Psycho Pathology. *TOJET*. 2011;10(1):143-148.
24. Karamshaei F, Panahi A, Sadeghnia A, Zeydi Y. Evaluation of Internet Addiction and Cyberspaces among Youth and Adolescents. National Conference on Cultural Industries and its Role in Sustainable Development; 2011 March 8-9; Azad University of Kermanshah. Kermanshah: National Conference on Cultural Industries and its Role in Sustainable Development; 2011. P. 55-63. [In Persian]
25. Ghahremani L, Jafari Baghkheirati A, Nazari M. Internet Addiction and its Effects on the Academic Achievement of the Students of Shiraz University of Medical Sciences: A Cross-Sectional Study on Addiction-Driven Behaviors. *MEDIA*. 2013;4(1):44-51. [In Persian]
26. Hosseini Beheshtiyani SM. Comparison of Internet Addiction between Girl and Boy Student of Universities of Tehran. Women study. 2011;2(4):23-42. [In Persian]
27. Kuss DJ, Griffiths MD, Binder JF. Internet Addiction in Students: Prevalence and Risk Factors. *Computers in Human Behavior*. 2013;29(3):959-966.
28. Pawlikowski M, Altstötter-Gleich Ch, Brand M. Validation and Psychometric Properties of a Short Version of Young's Internet Addiction Test. *Computers in Human Behavior*. 2013;29(3):1212-1223.